

Beretning 2008

Danmarks Biavlerforening. Bestyrelsens beretning ved generalforsamlingen marts 2009

Biåret 2008

Biåret 2008 startede med vintertab på 33%. Danmarks Biavlerforening gennemførte to spørgeskemaundersøgelser i foråret og på baggrund af resultaterne blev der afholdt et seminar til diskussion af problemets omfang, årsager og mulige løsninger. Vintertabene kunne ikke henføres til en enkelt udløsende faktor, men skyldes et sammenfald af flere uheldige omstændigheder. Mange varroamider i bifamilierne i 2007, manglende forsyning med pollen i eftersommeren 2007 samt en mild vinter, der medførte at bierne, og varroamiderne, yngede hele vinteren.

Det store tab af bifamilier vakte bekymring for, om behovet for bestøvningen af have- og landbrugsafgrøder kunne dækkes. Men takket være det meget fine vejr i foråret 2008, blev problemet ikke så stort som frygtet. Forårets vejr var optimalt for bifamiliernes udvikling, og det var muligt for de fleste biavlere, at genopbygge bestanden af bier.

Honninghøsten blev på det jævne. Der manglede bier i vinterrapsens blomstringsperiode, og da bifamilierne var blevet stærke nok, var hovedtrækket ovre og vejret slog om til mere ustadigt og køligt vejr.

Honningmarkedet er stadig præget af lagre af honning hos grossisterne. Men til gengæld er der sket en opblomstring af det direkte salg af honning til forbrugerne og direkte fra biavlere til detailhandelen. En tendens som Danmarks Biavlerforening understøtter gennem projekterne "honning og jordbær" og "sensorikprojektet" der skal medvirke til at styrke biavlernes argumenter for honningsalget.

I samarbejde med honninggrossisterne, Scandic Food A/S og Jakobsen & Hvam A/S samt ErhvervsBiavlerne og Materielforhandlerforeningen blev der i efterårsferien desuden gennemført et markant fremstød for honning i markedsføringsprojektet.

Dronningavl

Danmarks Biavlerforening medvirker til at understøtte dronningavlen og forædlingen af gode sunde bier gennem kvalitetskontrol og test af brugsdronninger. På biavlskonferencerne de seneste år har vi inviteret fremtrædende forskere og rådgivere i forædling af bier, så vi hele tiden har adgang til den bedste viden.

Dronningavlerforeningen oplyste sidste år: "at 2007 var den vanskeligste sæson nogensinde. Avlsarbejdet var præget af den dårlige sommer, og bortset fra den sidste tur til parringsstationerne var resultatet ikke godt. Man oplevede, at dronerne blev holdt ude af dronegiverne på grund af foderknaphed. Dette kunne medføre mangel på parringsmodne droner på parringspladserne" Den utilstrækkelige parring i 2007 kan have spillet ind på vintertabene, fordi mange af de nye dronninger har været utilstrækkelig parret på grund af den våde sommer i 2007, og derfor er løbet tør for sæd allerede i begyndelsen af 2008. Sædkvaliteten kan også have været så dårlig, at den ikke har kunnet holde sig i dronningerne. Endelig kan nogle biavlere have overvintret familier med udtjente dronninger på grund af mangel på nye dronninger.

Formanden for Dronningavlerforeningen Poul Larsen, oplyser for 2008 at "tilførslen af dronninger til parringsstationerne er 30% lavere end de foregående år. Der har således været færre end 500 dronninger til parring fra "almindelige biavlere", hvilket formodentlig skyldes det store vintertab sidste år.

Det er naturligvis en udvikling som vi forsøger at gøre noget ved, bl.a. ved indsatsen rettet mod skolebigårdene, som vi forsøger at lokke til at tage dronningavlen op i løbet af sommeren.

Vores parringsprocenter på øerne har også for de fleste øers vedkommende ligget under det normale, så alt i alt er der god grund til, at vi får sat skub i dronningavlen hos den "menige" biavler således at vi kan fastholde den høje standard på vore bier."

Behovet for dannelse af nye bifamilier i 2008 gav øget efterspørgsel på dronninger til genopbygning af bestanden efter de store vintertab.

Sygdomme og skadedyr

Varroamiden er til stadighed den alvorligste skadegører i bifamilierne. Danmarks Biavlerforening anbefaler brugen af organiske syrer og biotekniske metoder til bekæmpelsen, en bekæmpelsesform, vi har gode resultater med gennem mange år. Stigende problemer i udlandet med mider, som er resistente mod de dér anvendte lægemidler, har fået interessen for anvendelse af den danske model til at stige rundt om i verden.

Vi arbejder til stadighed på at forbedre metoderne og skabe større sikkerhed i bekæmpelsen. Oprettelsen af observationsbigårde og etablering af midetællegrupper er led i denne proces.

Bipest

Der blev i 2008 fundet 52 bigårde med ondartet bipest. Det er et fald på ca. 1/3 i forhold til de 75 tilfælde i 2007. Det svarer fuldstændig til vintertabet, der også var på 1/3. I forhold til antal bistader er bipesten altså uændret. Der er således heller ikke noget, der indikerer, at ondartet bipest skulle bidrage væsentlig til vintertabene i 2008.

Der kan imidlertid næppe være tvivl om, at der altid vil være en del af de vinterdøde bifamilier, der vil være smittet og ville have udviklet ondartet bipest, hvis de altså ikke var døde. Derfor opfordrer vi til, at man hurtigt får blokeret flyvespalten i døde bifamilier. Desuden er det vigtigt, at man foretager en særlig omhyggelig rengøring og desinfektion af materiel fra døde bifamilier, samt at rammerne bliver omsmeltet. Dette bør også ske for at undgå smittespredning af andre bisygdomme.

Sprøjteskader

Antallet af anmeldte sprøjteskader er lavt – heldigvis var der ikke problemer i 2008. Der var nemlig ikke klarhed over hvad man skulle gøre, i fald man kom ud for problemet. Nu er lovgivningen på plads og der er udpeget "voldgiftsmænd" til at behandle eventuelle skadesanmeldelser. Danmarks Biavlerforening vil tage skridt til en uddannelse af de udpegede voldgiftsmænd.

Foreningen

Medlemstallet blev trods det vanskelige forhold med ringe honningpriser og massive vintertab kun 41 mindre end året før. Det er dog ikke tilfredsstillende i længden med fortsat fald i medlemstallet. Instruktørkurserne i 2008 og fortsættelse i 2009 kan forhåbentligt medvirke til at sikre øget aktivitet i lokalforeningerne, så den uheldige udvikling kan vendes.

Det er nødvendigt med en stærk organisation til at sikre biavlerne indflydelse på myndighedernes beslutninger i mange forhold.

Formandsmødet i efteråret gav da også anledning til dannelse af en arbejdsgruppe til at udarbejde materialer til lokalforeningernes undervisning. I første omgang af børn.

Uddannelsesudvalget i Danmarks Biavlerforening iværksatte udarbejdelse af materialer til brug for lokalforeningernes kursusvirksomhed.

Bestyrelsen

Tre nye medlemmer i bestyrelsen ved den seneste generalforsamling gav ny dynamik i arbejdet. Bestyrelsen arbejder målrettet på at udarbejde projektkataloger til prioritering af nye aktiviteter.

Personale

Pr. 1. januar 2008 tiltrådte Sally Malmroes stillingen som kontormedhjælper i Danmarks Biavlerforening. Det har været meget vellykket, så bestyrelsen har besluttet at udnævne Sally til kontorfuldmægtig. Hun forventes i løbet af de kommende år at overtage en stor del af de administrative opgaver fra eksterne leverandører, samt fra konsulenterne, der så kan blive frigjort til egentlige konsulentopgaver.

Det øvrige personale er daglig leder Asger Søgaard Jørgensen der har mange forskellige administrative opgaver og projektaktiviteter. Flemming Vejsnæs varetager forsøgsvirksomhed, Observationsbigårdsprojektet, samt administrerer hjemmesiden. Rolf Theuerkaufs primære opgave er Tidsskrift for Biavl, samt faglige udredningsopgaver som f.eks. problematikken omkring GM-afgrøder.

Økonomiudvalget

Bjarne Sørensen, Villy Pedersen og Knud Abrahamsen

Udvalget har på det organisatoriske område taget initiativ til udvikling af kommunikationsform og organisationsform, herunder beslutningsprocesser i bestyrelsesarbejdet i samspil med kontoret. Udvalget har kvartalsvis fulgt regnskabet og tidsforbruget.

Foreningsmidler anbringes løbende på aftalekonti i store anerkendte og solide pengeinstitutter. Vedtægterne er gennem året drøftet specielt omkring valgmetoden til bestyrelsen, men behovet for vedtægtsændringer har hidtil ikke været så stort, at der er fremlagt forslag til ændring i år. Udvalget finder det fortsat problematisk, at biavlere i nogle tilfælde kun er medlem af den lokale forening og ikke af Danmarks Biavlerforening. Udvalget har spurgt de lokale foreninger om situationen, som viser, at der er en stigende forståelse for, at biavlere skal være medlemmer af Danmarks Biavlerforening.

Udvalget har holdt møder med henholdsvis Jacobsen & Hvam A/S og Aulumgaard A/S om deres forretningsplan efter rekonstruktionen. Der er enighed fra begge sider om at afholde samarbejds møder og etablere samarbejdsprojekter i fremtiden.

Der har været afholdt møde med personalet og daglig leder har afholdt MUS (medarbejder udviklings samtaler) med personalet.

Der har været afholdt møde med revisorfirmaet for reduktion af omkostningerne forbundet med revisionen samt mulige forbedringer i arbejdsgangene. I første omgang lægger Danmarks Biavlerforening og Gefion flere ressourcer i regnskabsopgaven, så revisoromkostningerne reduceres. Endelig har der også været afholdt møde med Gefion om bogholderi opgavens tilrettelæggelse.

Regnskabet

Årets resultat viser overskud samtidig med at det er lykkedes at fastholde et meget højt aktivitetsniveau.

Trods vanskelige økonomiske forhold for biavl og massive vintertab blev medlemstallet for 2008 kun 41 medlemmer mindre end det foregående år. Det er dog afgørende for det fremtidige aktivitetsniveau at tilbagegangen i medlemstallet bliver standset.

Omlægningen af foreningens midler fra investeringsfonde til "aftalekonti" har betydet, at det i 2008 lykkedes at opnå en væsentligt bedre forrentning af midlerne end i de foregående år.

Antallet af projekter med ekstern finansiering har medvirket til et meget højt aktivitetsniveau i

foreningen og forøget omsætningen meget væsentligt.

Salgsafdelingens resultat er tilfredsstillende og afspejler, at Danmarks Biavlerforening etiket stadig har stor opbakning blandt medlemmerne. Det gode resultat afspejler også, at stadig flere biavlere selv sælger deres honning direkte.

Økonomiudvalget og bestyrelsen gennemfører løbende en tæt budgetopfølgning og -tilpasning i samspil med den hastige udvikling i omverdenen, der nødvendiggør en stor fleksibilitet i Danmarks Biavlerforenings indsatsområder. En fleksibilitet, der afspejles i de mange projekter, der ikke var planlagt ved budgetlægningen for 2008.

Kontorforhold

Danmarks Biavlerforenings kontor har til huse i lejede lokaler hos Landboforeningen Gefion i Borup. Det er et arrangement, som har fungeret godt, og personalet har udtrykt stor tilfredshed med forholdene og samværet med medarbejderne fra landboforeningen.

Sammenlægninger af landboforeningerne på dele af Sjælland betyder, at landboforeningen bygger nye lokaler i Sorø. Det var aftalt at Danmarks Biavlerforening skulle flytte med. Men der er opstået akutte pladsproblemer i det hus, som er ved at blive bygget i Sorø, så der måske ikke kan opnås rimelige kontorfaciliteter til os. Finanskrisen har betydet, at der er gode muligheder for at finde rimelige kontorlejemål, og bestyrelsen arbejder på at finde gode forhold. Helst ville vi flytte med landboforeningen til Sorø for at fortsætte det gode samarbejde.

Vedtægterne

Vi ser en gang imellem vores vedtægter igennem, og i år har vi taget de første skridt til et nyt udkast. Blandt andet har vi brugt meget tid på Idégenererings- og strategikonferencen den 28. og 29. september 2007. Her stillede konferenceleder Karl Christian Kjær spørgsmålet: Hvad er Danmarks Biavlerforenings formål? Efter flere timers drøftelse var alle enige om følgende: Danmarks Biavlerforening arbejder for medlemmernes politiske, faglige og økonomiske interesser. Så selve formålsparagraffen er ændret i det nye udkast, som vi håber, kan være færdigt til generalforsamlingen 2010.

Fagligt udvalg

Knud Abrahamsen, Helle Laursen, Claus Groth Hede

Sæsonen 2008

Sæsonen 2008 startede nok på den værst tænkelige måde med et meget stort vintertab på næsten 33% af vores bifamilier.

I beretningen fra sidste generalforsamling kan man læse, at vi allerede i den sene eftersommer 2006 fik meldinger fra biavlere om, at mange bifamilier forsvandt i løbet af efteråret. Helt de samme symptomer, som man har set i USA. Bierne forsvinder, tilbage sidder en dronning med ganske få bier og alle foder reserverne. Disse symptomer så vi også i Danmark tilbage i 1996. Fra Danmarks Biavlerforenings side prøvede vi hele tiden at holde os ajour med tabet og i løbet af efteråret kom vi med en udmelding om, at tabet kunne blive helt op til 20%. Desværre viste vores spørgeskemaundersøgelser i maj at tabet var helt oppe op 33% og ca. 12% af de overlevende bifamilier fremstod som svækkede. Uanset hvem, der mister sine bifamilier, så er det en katastrofe, men det er vores indtryk, at vintertabene denne gang især ramte større biavlsbedrifter, som led meget store tab. Dette sammen med den kritiske situation omkring afsætning af honning til de store grossister har gjort, at nogle biavlere i branchen er spændt meget hårdt for i øjeblikket.

Danmarks Biavlerforening arbejdede hårdt på i foråret at give nogle årsagsforklaringer. Ved vores vintertabsseminar i maj måned blev mulige årsager vendt, diskuteret og debatteret. Vi har været i tæt kontakt med Offentlig Bisygdomsbekæmpelse under hele forløbet.

De præcise årsager til tabet er lige som i de andre lande, hvor vintertabet er stort, faktisk vanskelig at give. Men årsagerne skal betragtes som en "multifaktor forklaring"; altså, at der er flere årsager som ramler sammen, som så får bægeret til at flyde over i bifamilien. Sagt på en anden måde: En faktor svækker blot bifamilierne, men er i sig selv ikke årsagen til tabet af bifamilier. Men kommer der samtidig flere faktorer der påvirker bifamilien, vil den samlede påvirkning være nok til at bifamilien dør. Samtidig er det tydeligt, at de faktorer, der har været udslagsgivende for tab af bifamilierne kan være forskellige fra biavlere til biavlere.

Fra vintertabsseminaret er følgende faktorer givet som mulige/gode forklaringer: Klimaændringer over de sidste par vintre har gjort, at danske bifamilier nu yngler igennem om vinteren, det koblet med at foråret over de sidste par år er begyndt tidligere end normalt, har givet varroa mere gunstige formeringsmuligheder. Alle er enige om, at sæsonen 2007 var et mide år (læs: flere mider end normalt). Virus spiller en vigtig rolle omkring varroa og tab af bifamilier. Bekymringen er om virus er blevet mere udbredt i danske bifamilier.

Enslydende er også, at de bifamilier, som er gået til, ofte har været helt tørre for pollen. Meget taler for, at de bifamilier, der er gået ind i efteråret 2007/vinteren 2007/08 har haft proteinmangel.

Andre årsager er manglende effekt af varroa-bekæmpelsen. Enten i form af for sene behandlinger eller også af manglede effekt og ikke nogen sensommer efterbehandling.

Blandt de biavlere som har brugt en "pind" (= bayticol) har vi fået mange udsagn om, at man har oplevet at midlerne ikke længere har den effektivitet som tidligere. Andre melder dog stadig om god effekt. En form for resistens er yderst sandsynlig. Vi har derfor i 2008 opfordret alle danske biavlere til at være yderst omhyggelige med deres varroa-behandling.

Vi har desværre også tidligere oplevet store vintertab indenfor dansk biavl. Således mistede vi i 1985 27% og i 1996 30% af vores bifamilier. De meldinger vi har i øjeblikket signalerer væsentligt færre varroa i bifamilierne end sidste år, samt at bifamilierne ser godt ud på nuværende tidspunkt. Så der er god grund til at tro på en bedre udvintring i foråret 2009.

Observationsbigårdsprojektet

Observationsbigårdsprojektet er et EU finansieret projekt, samt en del af det europæiske COLOSS projekt, hvor vi ønsker at kunne opsamle så mange data som muligt fra sunde danske bifamilier. Vi er på nuværende tidspunkt foran projektplanen. Således har der været fem observationsbigårde i gang i sæsonen 2008, mod planlagt én. Vi håber at have etableret alle ti observationsbigårde i løbet af foråret 2009.

I 2008 fik vi opsat elektroniske stadevægte i samtlige observationsbigårde. Disse vægte vil i 2009 dagligt indrapportere stadevejninger, luftfugtighed, temperatur, stadetemperatur og nedbør – målingerne kan findes under menuen 'stadevægte' på udv9.osg.dk/html/vs4.

Honningmeteret er et internetværktøj, som vi har fået udviklet specielt til vores observationsbigårde. Vi fortsætter med at udvikle på vægtene og internetsoftwaren. Observationsbigårdene skal fremstå som velplacerede bigårde, med sunde og raske bifamilier. Disse bigårde skal bruges til "undersøgelse af sunde bigårde". Nye resultater viser, at vi i de fleste bigårde faktisk finder virus (sikkert inaktiv) til trods for, at det er velfungerende bifamilier. Dette undersøger vi nærmere i samarbejde med Offentlig Bisygdomsbekæmpelse i det kommende år. Vi har et godt samarbejde med Offentlig Bisygdomsbekæmpelse, hvor vi tilbyder at indsende ønskede prøver, som kan finde anvendelse til det videnskabelige arbejde hos Offentlig Bisygdomsbekæmpelse. Dette er til gensidig fordel, og på den

måde får vi et godt indtryk af sygdomsbilledet i bifamilierne i vores observationsbigårde. Stor var glæden da også, da der i en af vores testbigårde for første gang blev fundet Beauveria bassiana, en svamp, som man hos Offentlig Bisygdombekæmpelse håber at kunne anvende til bekæmpelse af varroa.

Midetællegruppen

Vi har i 2008 fået oprettet et godt korps af næsten 80 midetællere, som tre gange i løbet af sæsonen har indrapporteret midetællinger til os. Vi håber, at vi kan bruge disse tællinger til at kunne give varsler til vores biavlere om det generelle midetryk i bifamilierne. Vi håber også med disse tællinger, at blive bedre til at forstå mideudviklingen i danske bifamilier. Vi får gode informationer fra dette korps, som vi arbejder videre med i de kommende år. Vi opfordrer alle til at melde sig til dette korps, men særligt opfordres skolebigårdene til at påtage sig opgaven som midetællere. Det giver os vigtig information, samtidig med, at det er et godt emne at behandle til skolebigårdsmøder.

Andre forsøg

Ovenstående forsøg optager meget tid. En anden problemstilling er fodring i honningsæsonen. Vi har lavet forskellige forsøg med fodring. Dette bliver analyseret i løbet af foråret. Det samme gælder stadig for kvalitetsundersøgelse af honning og voks, som nu også er en del af observationsbigårdsprojektet. Vi prøver at lave andre forsøg efterhånden som behovet herfor dukker op og ressourcerne er til det. Test af brugsdronninger og sygdomstoleranceprojektet forsætter som hidtil med en ualmindelig god tilmelding af dronningavlere. Således er der i 2008/09 testen tilmeldt 13 dronningavlere. Det samme gælder for sygdomstoleranceprojektet.

Læs mere om forsøgsarbejdet i vores forsøgsrapport i Tidsskrift for Biavl i løbet af foråret.

Den lille stadebille

Der er blevet meget stille omkring den lille stadebille efter de første "skræk"-rapporter dukkede op for et par år siden. De erfaringer, vi har indsamlet hos Danmarks Biavlforening, tyder på, at stadebillen vil kunne overleve i Danmark. Men i USA, i stater med et tilsvarende klima som vores, udgør billen ikke noget problem.

Vores bekymring er, at der ved fund af stadebillen i Danmark, kan forlanges oprettet meget store sikkerhedszoner, samt at man påberåber sig mulighed for at slå et meget stort antal bifamilier ihjel for at udrydde et eventuelt fund. Vi arbejder på at skabe en forståelse for, hvilke reelle problemer vi kan støde på ved billens opdukken i Danmark. Vi har forståelse for, at man bør agere ved de første fund, men dette skal håndteres med sund fornuft, ligesom vi har gjort det med varroa.

Læsø

Sameksistensmodellen har nu kørt over tre år og bliver nu evalueret, tilpasset og fornyet. Vi har desværre ikke vundet gehør for, at Læsø skal være reserveret alene for brune bier. Der er ikke forståelse for, at den mest optimale metode for bevarelse af de brune biers genressourcer er, at brune bier på Læsø kan blive friparret. Ved friparring bevares det største antal kombinationer og derved bevares genressourcen bedst. Med den nuværende model er de brune parringer henvist til en parringsstation i øens østende, som ikke er sikker. Der laves genetiske analyser for at finde potentielle dronninger, hvorfra der skal laves afkom. Vi har derved i stedet fået et skarpt avlsprogram, som lige netop fravælger bredden af den genetiske ressource, og man indsnævrer i stedet for genressourcerne. De brune biavlere føler sig presset og er underlagt skarp kontrol. Dette virker belastende for især nogle af de ældre og mindre biavlere.

I den nye bekendtgørelse, som var til høring i foråret 2009, ønsker man nu også at udbrede anvendelse

af brune bier, således at biavlere på fastlandet f.eks. kan få en præmie for at holde brune bier. Dette er et tydeligt tegn på, at man ikke længere ønsker at fokusere på de brune bier på Læsø. At der står brune bier på fastlandet giver ikke mulighed for rene parringer. Danmarks Biavlerforening står uforstående over for at give støtte til bier, som ikke indgår aktivt i bevaringsarbejdet.

Den nye genetiske undersøgelse har også vist, at nogle af de "gule" biavlere faktisk har dronninger som er brune. Det har betydet, at disse nu kræver ret til at sælge deres honning eller i hvert fald dele deraf som "honning fra brune bier". Dette vil kræve øget kontrol og på sigt udvande begrebet "honning fra brune bier". Danmarks Biavlerforening er yderst bekymret for om den nuværende løsningsmodel sikrer bevarelsen af genressourcerne af den brune bi på Læsø.

Bestøvning

Grundet det meget stor tab af bifamilier i foråret 2008, var bekymringen om vores honningbier kunne opfylde den bestøvningsefterspørgsel, der er fra landbrugets side (kløver, raps, frugttræer, jordbær m.m.). Dette gav også en meget stor presseomtale.

Konklusionen er, at foråret (perioden hvor der skulle ske bestøvning) var yderst optimalt med mange solskinstimer og varme dage. Flere end normalt. Antallet af gode bestøvningsdage var optimalt. Samtidig må vi rose os selv for, at dansk biavl er meget mobil, således at kollegaer dækker hinanden af, såfremt der er mangel på bier til bestøvningsopgaver i visse områder.

Vores indtryk er, at langt de fleste landmænd fik opfyldt deres bestøvningsbehov. Vi er dog yderst betænkelige om dansk biavl kan sikre den nødvendige bestøvning i årene fremover.

GMO

Genetisk modificerede afgrøder er på vej til dyrkning i Danmark. En sag fra Tyskland hvor en biavl blev dømt til at destruere sin honning og flytte sine bier væk fra en mark med "ikke fødevarer-godkendt majs" fik Danmarks Biavlerforening til at undersøge, hvad der i givet fald kunne ske i Danmark i en lignende sag. Resultatet var skræmmende, idet fødevarerstyrelsen vurderede, at udfaldet af en lignende sag i Danmark ville blive det samme. Grænseværdien for forekomst af pollen fra "ikke fødevarer-godkendte" GM-planter i honning er nemlig 0.

Tidsskrift for Biavl nr. 11 blev et temanummer, der beskrev problematikken og Danmarks Biavlerforenings holdning. Det gav livlig debat på hjemmesidens forum, og det fik biavlere til at rette henvendelse til politikere og pressen. Danmarks Biavlerforening blev inviteret til møder med repræsentanter for Venstre og Enhedslisten, hvor vi fik lydhørhed for vores synspunkter.

Fødevarerministeriet har rejst sagen i EU. Danmarks Biavlerforening følger udviklingen.

Foreningens holdning er:

- Vi vil ikke acceptere GM-afgrøder der kan skade bier eller nytteinsekter.
- Vi vil ikke acceptere skader på biavl eller biavlernes muligheder for salg af honning.
- Såfremt der sker skader, skal biavlere sikres fuld kompensation for tab.

Markedsføringsudvalget

Per Jakobsen, Claus Groth Hede og Villy Pedersen

Danmarks Biavlerforenings etiket står stærkt, og det øgede salg af honning direkte fra biavl til forbruger har betydet, at vi trods en moderat honninghøst i 2008 har solgt stort set samme antal etiketter som i de foregående år. Antallet af varianter af etiketten er øget, og vi har imødekommet det stigende salg af flydende honning gennem produktion af en etiket til dette formål. Der er stadig ønske om endnu flere varianter, f.eks. en etiket til tavlehonning. Udvalget følger hele tiden udviklingen og vurderer, om behovet er stort nok til at retfærdiggøre produktion af en speciel etiket. Vi skal

producere mindst 50.000 etiketter pr. gang for at få dem ned i en pris, der gør det attraktivt for biavlerne og for Danmarks Biavlerforening.

Honning og jordbær

Honning og jordbær dagen er blevet en fast tradition mange steder. Det er et arrangement, som giver god mulighed for at markedsføre den nyslyngede honning, den flydende honning.

Vi håber i indeværende år at få endnu flere med i arrangementet. Det er derfor annonceret i Tidsskrift for Biavl, så alle medlemmer af Danmarks Biavlerforening kan deltage, ikke blot foreningerne.

Markedsføringsprojektet – honey I love you.

I samarbejde med honninggrossisterne Scandic Food A/S, Jakobsen & Hvam A/S, Foreningen af Materielforhandlere og ErhvervsBiavlerne søgte vi projektmidler til et fælles markedsføringsprojekt. Vi fik 252.000 kr. fra Promillafgiftsfonden og med egenfinansiering fra hver deltager på 28.000 havde vi 400.000 til et fælles projekt.

Det blev besluttet, at projektet skulle løbe af stabelen i efterårsferien, og at vi ville henvende os til børn i alderen 6–12 år.

400.000 er ikke meget til et landsdækkende markedsføringsfremstød. Markedsføringsbureauet Brandmen udarbejdede konceptet "Honey I love you". Det var vi selv lidt skeptiske over for, men som Brandmen sagde: "I vil henvende jer til børn, så må I bruge det sprog børn bruger."

Projektet løb af stabelen i efterårsferien. Der var arrangementer 75 steder i landet, mere end 210 dage i alt og med mere end 500 biavlere involveret. Der var en massiv pressedækning, så takket være en enorm indsats og opbakning fra medlemmerne af Danmarks Biavlerforening så blev projektet en stor succes.

Vi erkender, at der nogle steder i landet var problemer i forbindelse med udsendelsen af materialerne. Disse problemer må alene tilskrives det valgte distributionsfirma, som ikke leverede den lovede vare.

Honningkvalitet

Markedsføringsudvalget er meget optaget af at sikre kvaliteten af honning solgt med Danmarks Biavlerforenings etiket. Vi diskuterer mulighederne for at stramme kvalitetskravene, så der er strengere krav end foreskrevet i honningbekendtgørelsen. Diskussionerne fortsætter, og en eventuel stramning af reglerne skal naturligvis forelægges en generalforsamling, før de kan kræves generelt for brug af Danmarks Biavlerforenings etiket.

Som led i kvalitetsbeskrivelser gennemføres med støtte fra Promilleafgiftsfonden et projekt vedrørende sensorisk beskrivelse af honning. Projektet med beskrivelse af honninger blev gennemført på Det Biovidenskabelige Fakultets sensoriske laboratorium og realiseret i et kursus for en gruppe biavlere. Der er dannet en arbejdsgruppe vedr. honningbedømmelse og sensorik. Gruppen arbejder i øjeblikket med udarbejdelse af en vejledning til gennemførelse af honningbedømmelser i lokalforeningerne.

Medieudvalget

Sven Branner og Per Jakobsen

Udvalget skal sikre, at tidsskriftet og hjemmesiden fastholder positionen som biavlernes vigtigste informationskilder.

I løbet af 2006 indførte vi et diskussionsforum på hjemmesiden, og i 2007 blev hjemmesiden lagt fuldstændig om til et modulopbygget system.

I 2008 kom turen så til tidsskriftet, der fik et helt nyt design fra januar 2008.

Begge tiltag har været led i en fremtidssikring af disse medier, og Danmarks Biavlerforening har på denne måde fået en visuel identitet, som signalerer, at etiket, tidsskrift og hjemmeside hører sammen. Vi fortsætter arbejdet med lidt mindre dramatiske ændringer, men sådan at vi kan tilbyde tidssvarende muligheder i dagens informationssamfund.

Tidsskriftet

Tidsskrift for Biavl blev i 2008 på 396 sider med bidrag fra 68 forfattere

Dertil kommer to temahæfter: "Forsøgsrapporten 2007" i T.f.B. 3 og

"Branchekode for honningproduktion" i T.f.B. 6. Desuden er "Begynderpakken 2009" udsendt sammen med T.f.B. 12. Det gav i alt 44 sider mere, altså totalt 440 sider.

Januar nummeret 2008 lagde ud med det nye layout af tidsskriftet. Der er fra mange sider udtrykt stor tilfredshed med resultatet, og der har kun været én klage over layoutet. Der vil stadig kunne forekomme små justeringer af layout.

Vi løb ind i problemer med omdelingen af tidsskriftet i begyndelsen af 2008, og i særdeleshed med februarnummeret. Årsagen var, at PostDanmark informerede for sent om, at de skulle have ekstra 600 blade indleveret for at kompensere for de blade, der blev revet i stykker af de lidt hårdtslående sorteringsmaskiner. Det medførte, at ca. 150 medlemmer kontaktede Danmarks Biavlerforening for at få eftersendt tidsskriftet.

Ved overgangen til 2009 ændrede PostDanmark kravene for omdelingsordningen, således at der nu minimum skal indleveres 15.000 blade pr. omdeling. Det har medført, at T.f.B. 2009 omdeles efter en ny ordning, udgiveradresseret magasinpost, hvor navn og adresse igen bliver påtrykt bladene.

Ordningen er lidt dyrere, men der skal nu kun indleveres 100 ekstra blade. Reelt betyder det, at tidsskriftet er godt 1000 kr. dyrere at sende ud pr. måned i forhold til i 2008, men det ligger nogenlunde på niveau med 2007.

Vi siger tak til Anders Herskind for hans "Månedens arbejde" artikler, som har givet meget stof til eftertanke.

I 2008 indførtes temanumre som noget nyt. Det første var i T.f.B. 11 og handlede om GMO og biavl. Det kom der et fint samspil med forum ud af, hvor artiklerne førte til en intens diskussion, som har resulteret i øget dialog og bevågenhed fra politikerside.

I 2009 er der planlagt fire temanumre:

- o Klimaændringer og biavl; en opfølgning på Biavlskonferencen (TfB2)
- o Ergonomi og arbejdssikkerhed (TfB5)
- o Markedsføring (TfB8)
- o Bier til bestøvning (TfB11)

I 2009 er der også planlagt flere temahæfter end i 2008. Foreløbig er der planlagt:

- o Bier i skolen (TfB 4)
- o Forsøgsrapporten (TfB 4 eller 5)
- o Honningbedømmelse og sensorik (TfB 7)

I 2009 satses på flere portrætartikler – også i forbindelse med temanumrene.

Hvis man undlader at medregne leder, kort og "månedens arbejde", så fordeler indholdet i 2008 sig på: 52% faglige artikler; 19% af almen interesse; 18% omhandlede produktudvikling og markedsføring; 11% var af politisk/organisatorisk karakter.

De store vintertab 2007-8 afspejledes også i udvalget af artikler.

Der blev i flere tilfælde set samspil mellem artikler i tidsskriftet og diskussioner på hjemmesidens forum. Ud over de allerede nævnte om GM-afgrøder, kan f.eks. nævnes artiklen om Super-Soap i T.f.B. 7 og Orla Svendsens artikel i T.f.B. 5.

Hjemmesiden udv9.osg.dk/html/vs4

Danmarks Biavlerforenings hjemmeside har i dag en position som den førende hjemmeside indenfor dansk biavl. Siden starten i 1997 har vi stille og roligt udviklet hjemmesiden og har inden for de sidste par år omlagt siden, så den nu præsenteres i et moderne internetsystem. Ambitionen er, at siden skal fremstå som en moderne og seriøs hjemmeside, en side man kan have tiltro til.

I januar måned 2009 har siden haft 780 besøg om dagen eller 24.195 besøg i hele januar.

Hjemmesiden er den side, hvor ikke blot biavlere, men også myndigheder, og vores kunder henter informationer.

Siden er under konstant udvikling. Vi har i udvalget mange ideer og ønsker til siden, disse skal dog afstemmes med foreningens ressourcer. Men udviklingen stopper ikke.

Siden indeholder en enorm mængde informationer, som er tilgængelig for alle som viser interesse for biavl. Vi kan som nævnt også konstatere, at de offentlige myndigheder hyppigt bruger og refererer til siden.

I 2008 har vi arbejdet med at gøre lokalforeningerne mere synlige på siden. Vi har oprettet et Danmarks kort med alle lokalforeninger. Vi er nu i gang med at indlægge et visitkort, som beskriver den enkelte forening. På dette visitkort er der bl.a. en henvisning til den lokale forenings egen hjemmeside. Gå venligst ind på udv9.osg.dk/html/vs4 og kontroller om din forening har fået oprettet et visitkort. Er det ikke tilfældet, så kontakt din bestyrelse og bed dem om at gøre det i samarbejde med Danmarks Biavlerforening.

Foreningskalenderen på udv9.osg.dk/html/vs4 bliver nu vedligeholdt af 16 af lokalforeningerne, mens Sally Malmroes vedligeholder resten af kalenderen. Vores ønske er selvfølgelig, at mange flere lokalforeninger selv vedligeholder deres kalender på hjemmesiden. Her vil vi også gerne kontaktes af flere foreninger for at lave aftaler om egen vedligeholdelse af kalenderen.

Forum er blevet et stort aktiv for foreningen. Der finder mange gode og konstruktive diskussioner sted. Vi er nu 690 registrerede medlemmer, som har skrevet mere end 4500 indlæg. I det forløbne år har det ikke været nødvendigt gribe ind over for misbrug af forum. Vi er stolte over, at danske biavlere i den grad kan diskutere biavlsrelaterede emner uden at "ryge i totterne" på hinanden. Senest har GMO-diskussionen vist en enorm grad af positive input fra fora-deltagerne. Der har været input, som vi har benyttet i fremlæggelsen af vores sag over for myndighederne. Vi håber, at I vil opfordre jeres medlemmer til at bruge forum endnu mere, end de gør nu.

I starten af 2009 har vi færdigudviklet webshoppen, som vi håber, er markedsført inden generalforsamlingen. Den vil give mulighed for at handle etiketter m.m. 24 timer i døgnet. Vi håber, at shoppen gør det nemmere for vores kunder at købe ind i salgsafdelingen. Men vi håber også, at det vil lette noget af telefontrykket på salgsafdelingen i spidsperioderne. Tag godt imod webshoppen og brug den, næste gang du skal have etiketter.

I 2008 er honningmeteret næsten blevet færdigudviklet og er nu tilgængelig på hjemmesiden med ca. 15 elektroniske vægte. Læs mere herom under fagligt udvalg.

I 2009 håber vi at kunne opdatere hjemmesiden, eventuelt give den et nyt look, få mere struktur på siden, så informationerne bliver nemmere at finde, samt at der bliver stillet nye faciliteter til rådighed. Det kunne f.eks. være en web-blog.

Brug Danmarks Biavlerforenings hjemmeside og gør den synlig. Du er velkommen til at kontakte medlemmer af medieudvalget med ideer, der kan udvikle hjemmesiden yderligere.

Uddannelsesudvalget

Helle Laursen og Sven Branner

Vi har afholdt to udvalgmøder i løbet af året.

Kursus for yngre biavlere

Der var kursus for "Yngre Biavlere" på Ankerhus i Sorø i april måned. Der var 20 deltagere, og der var en bred vifte af underviser nemlig John Svarre, Eigil Holm, Kristin Lassen, Helle Theodorsen, Asger Søgård Jørgensen og Flemming Vejsnæs.

Instruktørmøder

I september var der arrangeret instruktørmøder. Det drejede sig om fire møder rundt om i landet. Forskellige foreninger var værter og vi besøgte deres skolebigårde. Vi var hos Nordvestsjælland B.F., der har bigård ved Produktionsskolen i Svebølle. Vi var ved Fåborg og Omegns B.F., ved Kolding og Omegns B.F. samt Holstebro og Omegns B.F., igen ved deres skolebigårde.

Der var god tilslutning til alle møder og det var tænkt som opfølgning på Biavlskonferencen i Bjerringbro. Møderne drejede sig om erfarings- og idéudveksling til brug i lokalforeningsarbejdet. Desuden blev der diskuteret varroabekæmpelse og markedsføringsprojektet – Honey I love you. Møderne var givtige, og der blev aftalt opfølgning i 2009. Uddannelsesudvalget under Danmarks Biavlerforening er tovholdere på kommende møder.

Sensorikkursus i november

Promillefonden havde spyttet i kassen, så der blev mulighed for at genoptage projektet om sensoriske metoder til honningbedømmelsen. Kursus foregik på Det Biovidenskabelige Fakultet ved Københavns Universitet. Der var 15 deltagere og de fik en grundig indføring i at vurdere en honning både på smag og konsistens. Sensorikerne afholdt igen et møde her i februar for at diskutere, hvordan arbejdsmetoderne kan udvikles og bruges i lokalforeningssammenhænge. Det første produkt vil blive et temahæfte til Tidsskrift for Biavl "Honningbedømmelse og sensorik" Temahæftet er planlagt som er brugervejledning til at gennemføre honningbedømmelser i lokalforeningerne.

Materialer til børn

Ved formandsmødet i november måned blev der nedsat en arbejdsgruppe med det formål at udarbejde materialer til børn. I arbejdsgruppen sidder Bodil Branner, Klaus Hviid Pedersen, Martin Thyssen og Steen Schønnemann.

Gruppen arbejder i første omgang med revidering af "Bier i skolen" og hæftet genoptrykkes i Tidsskrift for Biavl. Ligeledes arbejdes der med andre materialetyper som udvikles over tid.

Dansk Biavlskonference

I slutningen af januar afholdtes Dansk Biavlskonference og Nordisk-Baltisk Biforskningssymposium 2009. Igen var det opfølgning på instruktøruddannelserne og samtidig var mødet en forløber for FN's klimakonference i 2009 i København, set med biavlens briller.

Her var tale om et stort og omfattende arrangement med mange meget velkvalificerede oplægsholdere og mange vinkler på emnet. Der var et program for engelsktalende deltagere og et program med en blanding af danske og engelsksprogede indlæg. De sidste blev så oversat.

Der deltog 170 personer i konferencen.

U-landsgruppen

U-landsgruppen har ikke haft møder i det forløbne år. Det skyldes, at antallet af aktive projekter, der administreres af Danmarks Biavlerforening har begrænset sig til et mindre projekt i Uganda. Projektet gennemføres af Kristian Skovmose og Hanne Petterson.

Personale fra "Projektrådgivningen", som bevilliger penge til projekter på Danidas vegne, besøgte projektet i efteråret. De fik en meget positiv opfattelse af arbejdet, og vi har da heller ikke i foreningen haft administrative problemer.

Mogens Jensen og Asger Søgaard Jørgensen har i januar indsendt ansøgning om et nyt projekt i Vietnam. Projektet har til formål at støtte uddannelse af biavlere og dannelse af biavlerforeninger i lokalområder i det nordlige Vietnams bjergegne. Resultatet af projektansøgningen forventes at foreligge før generalforsamlingen.

Bestyrelsen har diskuteret hvorvidt Danmarks Biavlerforening skal være involveret i denne type udviklingsprojekter. Det er besluttet, at det bør man være, men kun i mindre grad, så aktiviteterne ikke fjerner fokus fra foreningens egentlige formål, nemlig at arbejde for medlemmernes interesser. På den baggrund har Danmarks Biavlerforening inviteret u-landsgruppen og andre interesserede til et uformelt møde lørdag den 25. april for at diskutere det fremtidige arbejde og skabe samarbejdsmuligheder.

Lovgivning

Lov om Biavl er nu ved at være fuldt iværksat med de nødvendige bekendtgørelser. Der mangler stadig nogle vejledninger omkring bisygdomsbekæmpelsen og uddannelse af biinspektører halter bagefter.

Dette er emner, som Danmarks Biavlerforening rejser og vil rejse i Binævnet.

Fødevarerministeriet har som følge af loven udarbejdet en strategi for udvikling af biavlen i Danmark, en strategi, der kan læses mere som en strategi for støtte til DJF, idet den hovedsageligt omfatter styrkelse af forskning og kontrol mod bisygdomme. Den omfattende indsats i rekruttering og uddannelse af biavlere som gennemføres af Danmarks Biavlerforening værdsættes ikke af Fødevarerministeriet. Den er gemt i en kryptiske sætning om biavlerorganisationernes indsats.

Binævnet

Der har været afholdt tre møder i Binævnet i perioden. Fødevarerministerens biavls-strategi er færdiggjort af Plantedirektoratet, men har kun været til høring hos statens egne institutioner og kun til orientering i Binævnet. Danmarks Biavlerforening kan vanskeligt se sit fingeraftryk i strategien og mener, at der er lagt for ensidig vægt på opgaveløsning i DJF-regi og med for stor vægt på bisygdomme. Satsningen på den praktiske biavl, udviklet og stimuleret gennem biavlsorganisationerne er svær at få øje på. Trods dette resultat af Binævnets tilsigtede rådgivning af fødevarerministeren, vil Danmarks Biavlerforening bruge såvel strategien som Binævnet til fortsat afsæt for udvikling af biavlen. Binævnet giver formel adgang til drøftelse på tværs i branchen, herunder med eksperter og interesser fra universiteter, styrelser og organisationer.

DJF, Århus Universitet

Den offentlige bisygdomsbekæmpelse i Flakkebjerg er en afdeling under det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet under Århus Universitet. Det er dog stadig Fødevarerministeriet, som finansierer aktiviteterne og dermed udstikker retningslinier for deres arbejde. Danmarks Biavlerforening har gennem de seneste år været kritisk over den stærke politiske styring af aktiviteterne, men vi erkender nødvendigheden af at samarbejde med institutionen. Der er i forbindelse med COLOSS og

Observationsbigårdsprojektet ved at opstå et godt ligeværdigt samarbejde på disse områder. Vi håber det i fremtiden også kan udvikles til andre faglige områder.

Københavns Universitet

Det Biovidenskabelige Fakultet ved Københavns Universitet har en betydelig forskning i insektpatogener, herunder forskning i sygdomme hos honningbier, primært kalkyngel. Fakultetet gennemfører desuden undersøgelser og forskning i bestøvningsforhold for kulturplanter. Danmarks Biavlerforening har et godt og frugtbart samarbejde med fakultetet.

Det kom til udtryk gennem samarbejdet om gennemførelse af det Nordisk-Baltiske forskningssymposium i år og ansøgning om projektmidler til bestøvningsundersøgelser og opbygning af bestøvningsportal i tilknytning til Danmarks Biavlerforening hjemmeside.

Sensorikprojektet blev også gennemført med en afdeling fra fakultetets fødevarerinstitut.

Landbrugsrådet

Danmarks Biavlerforening er B-medlem af Landbrugsrådet. Det giver os mulighed for at bruge Landbrugsrådets sekretariatshjælp til f.eks. udsendelse af pressemeddelelser.

Landbrugsrådet administrerer store finansielle midler fra de opkrævede produktionsafgifter i "promilleafgiftsfonden". Danmarks Biavlerforening har søgt midler fra fonden og i 2008 fik vi i alt 400.000 kr. i støtte til gennemførelse af "Sensorikprojektet" samt "Markedsføringsprojektet".

Gennem medlemskabet af Landbrugsrådet har Danmarks Biavlerforening sæde i COPA/COGECAs arbejdsgruppe for honning i Bruxelles og adgang til møder i EU-kommissionens rådgivende udvalg for honning. Disse medlemskaber giver os mulighed for at følge lovgivningsprocessen i EU og få førstehåndskendskab til nye lovgivningsinitiativer.

Desværre er det i EU - som i Danmark - svært at opnå en enstemmig indstilling fra biavlerne til det politiske system.

Nordisk-Baltisk Biråd

Nordisk-Baltisk Biråd er et samarbejdsorgan for biavlerforeninger fra Norge, Sverige, Finland, Estland, Letland, Litauen og Danmark. I forbindelse med det årlige møde afholdes Nordisk-Baltisk Biforsknings Symposium. Det blev i år afholdt i Danmark i forbindelse med Dansk Biavlskonference. Der søges løbende gennemført fælles aktiviteter. Det markedsføringsprojekt, som blev gennemført sidste år i Danmark er udløber af et fælles udviklingsarbejde iværksat i birådet for fire år siden.

Udvekslingen af tidsskrifter til reduceret pris til medlemmer af de øvrige organisationer er ligeledes et resultat af samarbejdet.

APIMONDIA

Danmarks Biavlerforening er medlem af den internationale organisation APIMONDIA, der organiserer biavlerforeninger, internationale forskningsgrupper, internationale organisationer for honninghandel og Apitherapi.

Apimondia har i 2008 holdt symposier og konferencer syv forskellige steder i verden. Fra den 15.-20. september i år afholdes verdenskongressen for biavl i Montpellier i Frankrig. Det bliver et meget stort arrangement med op mod 200 forskellige foredrag og en meget stor udstilling af biavlsmateriel og alt hvad biavleren begærer. I forbindelse med kongressen afholder mange faglige grupper møder. COLOSS holder møder vedrørende bitab i forbindelse med kongressen. Danmarks Biavlerforenings daglige leder Asger Søgaard Jørgensen er Præsident for APIMONDIA. En aktivitet som varetages fuldt ud i hans ferier og fritid.

WOC O "Wonderful Copenhagen" er en organisation, som arbejder for at bringe kongresser til København. De har henvendt sig til Danmarks Biavlerforening for at foreslå os at bringe APIMONDIA kongressen til København. Det kunne være spændende, men også et meget stort ansvar. Det er ikke umiddelbart aktuelt. Næste mulighed er 2017.

De andre biavlerorganisationer

Der har været afholdt to møder mellem de fem landsdækkende organisationer (Danmarks Biavlerforening, ErhvervsBiavlerne, Dronningavlerforeningen af 1921, Danske Biavlernes Landsforening og Sammenslutningen af Danske Erhvervsbiavlere), der hver har en plads i Binævnet. Det ene møde omhandlede forhandling af en fælles indstilling af voldgiftsmænd vedrørende biforgiftningsskader. Der blev på mødet opnået enighed om indstillingen til Plantedirektoratet til de 20 pladser fordelt på landets fem regioner.

Det andet møde omhandlede arbejdet i Binævnet. Fordelene ved at fremsætte emner af fælles interesse til Binævnets dagsorden blev drøftet, endvidere blev Binævnets hængepartier og nævnets forretningsorden og arbejdsgange drøftet.

Disse kontaktmøder er led i en fællesforståelse af biavlens behov og muligheder.

Foreningen af Biavlsmaterielforhandlere

Danmarks Biavlerforening vil takke Foreningen af Biavlsmaterielforhandlere for samarbejdet omkring "Begynderpakken". Et samarbejde, der har fungeret godt i snart mange år. Vi tror stadig det er godt for nye biavlere at starte med nyt materiel og god vejledning gennem "Lærebog i Biavl" eller DVDen "Bavl for begyndere".

Afslutning

Det har været et givende år. Tre store projekter og flere mindre har rullet gennem året, - og det fortsætter. Der bliver lagt et stort engagement i udviklingen på mange fronter og med mange deltagere.

Den nationale Instruktøruddannelse, det internationale Observationsbigårdsprojekt og den store Honningkampagne på tværs i branchen har været årets store projekter.

Sensorikuddannelse og netværksdannelse har været andre nye tiltag. Særligt er dannelsen af netværket for "Kvinder i Biavl" i Danmarks Biavlerforening en markant fornyelse, som kan få stor betydning for tilgangen af nye biavlere og fastholdelsen af nuværende.

Beretningsperioden begyndte med en meget stor udfordring med sammen-kaldelse til vintertabsseminar. Den proces var givende i sig selv. Vi fandt nye kommunikationsformer for at finde årsags-sammenhænge. Bibestanden har rettet sig noget siden, og vi har fået nuanceret årsagerne, og hvad vi kan gøre umiddelbart.

Øget viden fik vi også bragt til torvs ved den årlige Biavlskonference, som i år blev suppleret med Danmarks Biavlerforenings værtskab for det Nordisk-Baltiske forskningsseminar. Programmet var meget flot med dygtige foredragsholdere.

Vi skal også i 2009 og 10 arbejde videre med Instruktøruddannelsen og Observationsbigårdene samt med alle de aktiviteter som er Danmarks Biavler-forenings styrker, herunder formidling.